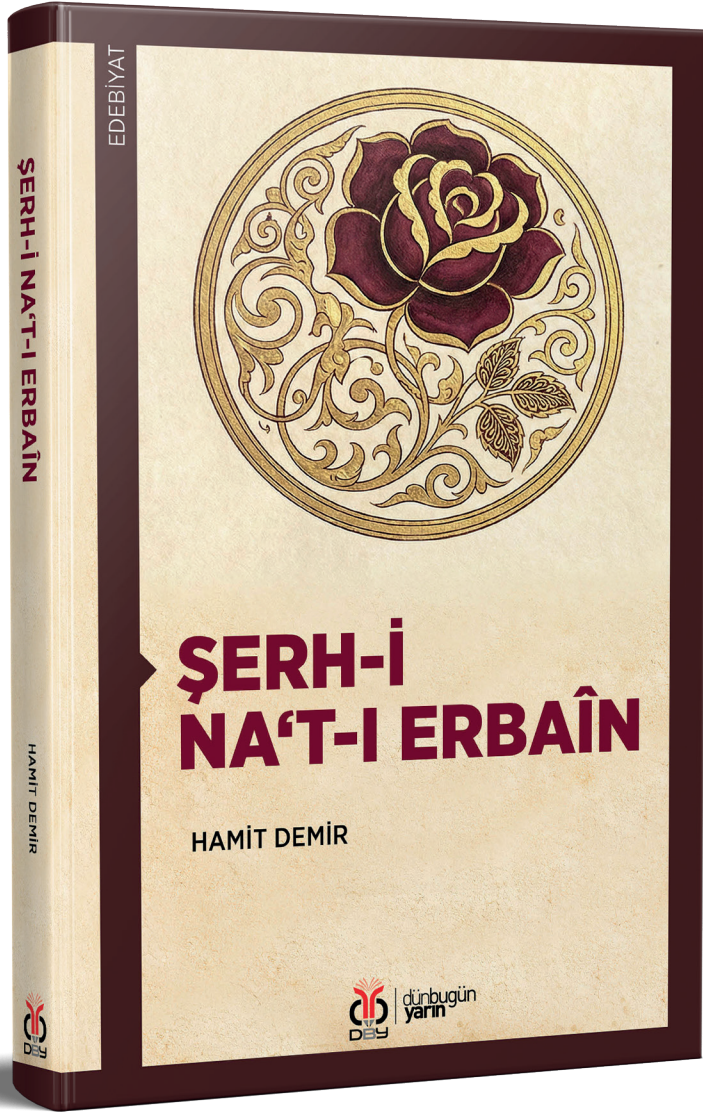

ŞERH-İ NA‘T-I ERBAÎN

HAMİT DEMİR

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

© 2026, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 500

Edebiyat: 274

ISBN 978-625-8686-12-8

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2026

Yazar: Hamit Demir

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Birlik Baskı Ozalit San. Tic. Ltd. Şti.

(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Şerh-i Na't-ı Erbaîn

Yazar: Hamit Demir (Dr. Öğr. Üyesi)

İstanbul : DBY Yayınları, 2026.

280 s. ; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 500) ___

ISBN 978-625-8686-12-8

1- Edebiyat 2- İslami Türk Edebiyatı 3- Tasavvuf Edebiyatı 4- Hadis

5- Hz. Muhammed

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Ön Söz.....	7
Giriş	13
Çağlar Ötesine Nida Peygamber Efendimiz'i Medh ü Sena.....	19
Peygamber Şairi Hassân b. Sâbit Gönülünden Doğan Kelâm-ı Nâbit ...	25
Mutluluk Veren Bilgi Resulullah'a Övgü	31
Hakikatin Eşiği Nübüvvetin Işığı.....	39
Attar'dan Gül Kokusu	45
Hidayet Rehberine Uymak	51
Cenâb-ı Allah'ın Rahmeti, Hz. Muhammed'in Şefaati	57
Senin Nûrun Gören Gözler.....	63
Muhammed'den Razı Ola Muhammed (s.a.v.)	69
Rahmet Dilersen Ahmedî Zikreyle Daim Ahmed'i	77
Zât-ı Ekmel Muhammed Mustafa (s.a.v.)	83
Cümle Âlem Vassâf Ola Evsâfına Nihayet mi Ola.....	91
Nurundandır Bütün Nurlar	97
Kopsa Kıyamet Görsem Yüzünü.....	103
Fahr-i Âlemin Rütbesi.....	109
Seçilmiş Peygamberin Seçilmiş İsimleri.....	115

Sünnete İttiba, Şefaata Vesilesi	121
Hakanlar Hakamı'ndan Âlemlerin Sultanı'na.....	127
Ahmed ve Ahad Beyninde Bir Mîm Fark	133
Can Âlemini Aydınlatan Eşsiz Güneş	139
Levlâke Tacı.....	147
Râh-ı Tevhîd Sırr-ı Tefrîd	153
Lî Maallah Sırrı	161
Aşk Derdi Şefaata Merhemi.....	167
Gözyaşı Mürekkebi, Kirpik Kalemi	173
Na't Yazma Şerefine Nail Olmak ve Nâ'îlî.....	179
Hazret-i Ahmed ü Mahmûd u Muhammed Hamîd.....	185
İksîr-i Nazar, Lutf-i Peygamber	191
Gölge'nin Bulutu.....	197
Yana Yana Yâ Resulallah Demek	203
Resulallah'ın Hayaliyle Geçen Geceler.....	209
Ümidim Sanadır Ya Resulallah.....	215
Leyla Hanım'ın Resulullah'tan Şefaata Niyazı.....	221
Vasfî'nin Peygamber Efendimiz'i (s.a.v.) Vasfetmesi.....	227
Şefkat ve Şefaata	233
Elifnâme Tarzıyla Yazılmış Bir Na't-ı Şerîf.....	239
Nüşa-i Kübrâ: İnsân-ı Kâmil.....	245
Tende Cânım Mustafa.....	251
Yâre Yâdigâr.....	257
İslâm'ın Dört Esası, Ümmetin Muhammed Mustafa'sı.....	263
Kaynakça.....	269

Ön Söz

*H*amd, Hz. Muhammed'i (s.a.v.) bizlere peygamber olarak gönderen Cenâb-ı Allah'a; salât u selâm, tahiyât ü ikram ise âlemlere rahmet ve rehber kılınan Habîbullah'a olsun.

Bilindiği üzere peygamberlerin mucizeleri; gönderildikleri çağın ilmî, fikrî ve estetik iklimine göre farklılık arz eder. Bu ilahi hikmet peygamberlere itibar edilmesini, peygamberlerin tebliğ ettikleri hakikatlerin toplum tarafından daha iyi kavranmasını ve davetlerinin gönüllere daha kolay nüfuz etmesini sağlamıştır. Nitekim sihrin ve büyücülüğün itibar gördüğü bir dönemde Hz. Mûsâ (a.s.), *asasının* yılanı dönüşmesi ve elinin bembeyaz bir nur gibi parlaması (yed-i beyzâ) mucizeleriyle gönderilmiştir.¹ Tıbbın revaçta olduğu bir devirde ise Hz. İsmâ (a.s.), âmâların gözlerini açmak ve ölüleri diriltmek gibi hissî mucizelerle desteklenmiştir.² Hz. Muhammed Mustafa ise sözün saltanat kurduğu, edebiyatın toplumsal itibarı belirlediği bir çağda,

¹ el-A'râf 7/106-108: "Fıravun şöyle dedi: 'Eğer bir mucize getirdiyse ve gerçekten doğru söylüyorsan onu göster bakalım.' Bunun üzerine Mûsâ asasını yere attı. Bir de baktılar ki apaçık bir yılan! Ve elini çıkardı. Bir de ne görsünler; o da seyredenlerin gözleri önünde bembeyaz oluvermiş!"

² Âl-i İmrân 3/49: "Onu İsrâîloğulları'na elçi olarak gönderecek ve o şöyle diyecek: 'Kuşkuya yer yok, işte size rabbinizden bir mucize ile geldim; size çamurdan kuş biçiminde bir şey yapar ona üflerim, Allah'ın izni ile derhal kuş oluverir; yine Allah'ın izniyle körü ve cüzzamlıyı iyileştirir; ölüleri diriltirim' ayrıca evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi size haber veririm.' Eğer inanan kimseler iseniz elbette bunda sizin için bir ibret vardır."

kelamın en büyük mucizesi olan Kur'ân-ı Kerîm ile gönderilmiştir. Öyle bir çağ ki, şiir yarışmaları düzenlenir, kabilelerin asaleti beyitlerle mühürlenir ve kelimelerle şan kazanılırdı. O devirde Kur'ân'ın icazı ve üslûbunun kudreti, Arap belâğatinin ustalarını dahi hayretler içinde bırakmış; en belîğ şairleri bile sükûta mecbur etmiştir. Ne var ki bu yücelik, müşriklerin inkarına engel olmamıştır. Zira onlar, vahyi şiir sayarak Peygamber Efendimiz'i şair olmakla itham etmiş; böylece hakikat karşısında tereddüt eden zihinlerde şüphe uyandırmak istemişlerdir. Kur'ân-ı Kerîm ise bu iddiaları kesin bir dille reddederken³ şiiri büsbütün mahkûm etmemiş, bilakis onu ıslah ederek yüksek bir gaye ile taçlandırmıştır. Ayet-i kerimelerde, “*vadilerde şaşkın şaşkın dolaşan ve yapmadıklarını söyleyen şairler*” tenkit edilmiş; ancak “*iman eden, salih amel işleyen, Allah'ı çokça anan ve zulme karşı duran*” şairler müstesna tutularak övülmüştür.⁴ Bu yönüyle şiir, artık hakikatin hizmetine amade kılınmış; Resulullah'ın “Şiirde hikmet vardır”⁵ müjdesiyle de meşru bir zemine kavuşmuştur. Böylece İslam şairi; gönlünden doğan, deruni bir tecrübeyle yoğrulan, Allah'ı hatırlatan ve her türlü menfaatten azade kalan sözüyle müstesna bir kıymet kazanmıştır. Artık şiir, kabilevî bir övünç vasıtası olmaktan çıkmış; bir iman silahı ve hakikat tebliği haline gelmiştir. Nitekim Hz. Peygamber'i övgüyle anan, O'nu (s.a.v.) düşmanların hicvine karşı müdafaa eden ve hak sözü mısralarla ilan eden Abdullah b. Revâha, Hassân b. Sâbit ve Ka'b b. Mâlik, *Resulullah'ın Şairleri*⁶ vasfiyla tarihe geçmiş ve bu kutlu yolun ilk rehberleri olmuşlardır.⁷

³ “O bir şair sözü değildir. Ne de az inanıyorsunuz!” el-Hâkka, 69/44; “Biz ona şiir öğretmedik; zaten ona yaraşmazdı da. Ona vahyedilen, ancak bir öğüt ve apaçık Kur'ân'dır.” Yasin 36/96.

⁴ eş-Şuarâ, 26/224-227.

⁵ Muhammed b. İsmâil Buhârî, *Sahîhu'l-Buhârî* (Şam: Dâru İbn Kesîr, 1993), “Edep”, 90.

⁶ Konu ile ilgili müstakil bir çalışma için bk. Dursun Hazer, *Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Şairleri* (Hititkitap Yayınevi, 2008).

⁷ Mehmet Yalar, “İslami Arap Şiiri ve Hz. Peygamber”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 18/1 (2009), 61, 74.

Hız. Peygamber, şairlerin şahsına yönelttikleri methiyeleri me-netmemiş; bilakis bu yönelişleri iman ve muhabbet dairesinde kaldığı sürece hoş karşılamıştır. Ancak aynı zamanda tevhid akidesinin safiyetine hâle gelmemesi hususunda ashabını hikmetle uyarmıştır: “Hristiyanların Meryem oğlu İsa'ya yaptıkları gibi beni aşırı şekilde övmeyin! Ben ancak Allah'ın kuluyum. Bana ‘Allah'ın kulu ve Resulü’ deyin!”⁸ Bu uyarı, Resul-i Ekrem'in ümmetine bıraktığı, aşırı-lıktan sakındıran nezih bir denge dersidir. Zira O (s.a.v.), övgülerin ilahi sınırı aşarak yaratılanlar ile Yaratıcı arasındaki farkı silikleştir-mesinden endişe etmiş; ümmetinin, Yahudi ve Hristiyanların peygamberleri hakkında düştükleri hataya⁹ sürüklenmesini; yani ulûhiyet isnadıyla tevhidin gölgelenmesini istememiştir. Böylece Resul-i Ekrem, övgüde ölçüyü öğretmiş; beşerî sevgi ile mutlak teslimiyet arasında ilahi bir mizan kurmuştur.

Şiirin dinî bir kimlik kazanması; onun yalnızca biçiminde değil, ruhunda ve muhtevasında gerçekleşen köklü bir dönüşümle mümkün olmuştur. Cahiliye döneminde fahr (övünç), savaş, beşerî aşk ve kabile asabiyeti etrafında şekillenen şiir; İslam'ın gelişiyile birlikte tevhidin nuruyla adeta yeniden doğmuştur. Artık şiirin lisanı; Hakk'ı zikreden, kalbi ilahi muhabbete çağırان ve kesretten vahdete köprü kuran bir dile dönüşmüştür. Bu yeni dönemde İslami şiir; tevhid inancını, Hz. Peygamber'e duyulan deruni sevgiyi, ayet ve hadislerin hikmetini, dua ve münacatların letafetini, ahlaki öğretilerin ise nezaketini konu edinmiştir. Özellikle Resul-i Ekrem'in yüce şahsiyetini ve mübarek hayatını farklı vecheleriyle terennüm eden hilye, mevlid, miraciye, delail ve şemâil türündeki eserler ile na't-ı şerifler, İslam edebiyatında¹⁰ benzersiz bir irfan hazinesinin kapısını

⁸ Buhârî, “Enbiyâ”, 48.

⁹ et-Tevbe 9/30: “Yahudiler ‘Üzeyir Allah'ın oğludur’ dediler, Hristiyanlar da ‘Mesih (İsa) Allah'ın oğludur’ dediler. Bunlar, daha önceki inkârcıların söylediklerine benzer biçimde ağızlarından çıkan sözlerdir.”

¹⁰ Müslüman olmadıkları halde na't-ı şerif yazarان da mevcuttur. Konu ile ilgili bir çalışma için bk. Recep Durgun, “Urdu Şiirinde Öne Çıkan Gayrimüslim

aralamıştır. Müslüman şairler, kelimeleri bir gönül harmanında savurmuş; muhabbetlerini, hasretlerini ve imanlarını adeta bir gergef gibi beyitlere işlemişlerdir. Neticede tarihin hiçbir döneminde hiçbir devlet adamı, fatih, bilgin yahut sanatkâr; Peygamber Efendimiz kadar sevilmemiş, övülmemiş ve şiirlerin tükenmez nefesiyle yüceltilmemiştir. Zira O'nun (s.a.v.) sevgisi, yalnızca kalemlerin kağıda düştüğü bir iz değil; ümmetin sinesine, varlığın en derin noktasına nakşedilmiş bir sevdanın adıdır.

Na't-ı şerif kaleme almak; Müslüman şairin hem hayali hem hasreti, adeta gönül semasında parlayan *Kızıl Elması* olmuştur. Zira na't, sıradan bir methiye değil; aşkın, söz libasına bürünmüş halidir. Her şair kalemini, ilhamın rahmet çeşmesinden doldurarak Sevgili Peygamber'ine duyduğu muhabbeti mısralara nakşetmeye gayret etmiştir. Bu gayret; kimi zaman samimi bir tevbenin, kimi zaman da yakıcı bir vuslat arzusunun sese dönüşmesidir. Nitekim bir zamanlar Resulullah'ı hicveden, fakat sonrasında kaleme aldığı o meşhur methiyesiyle affa mazhar olan Ka'b b. Züheyr gibi; nice şair de kalemini O'nun (s.a.v.) rızasını kazanmak ve şefaatine nail olmak¹¹ ümidiyle oynatmıştır.¹² Öyle ki hikmet ehli, insanlara bahşedilen şiir söyleme kabiliyetini dahi bu kutlu amaca bağlamıştır. Nâbi'nin şu veciz beyitleri, Cenâb-ı Hakk'ın insana lütfettiği ilhamın asıl gayesini ne güzel izah etmektedir:

**Kim vermez idi kimseye Hak hüsn-i tabîat
Halk etmez idi kimseyi kısm-ı büleğâdan**

Naat Şairleri", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 43 (Şubat 2020), 241-249.

¹¹ Hemen her na't şairinin işaret ettiği şefaatin konusu, bazıları tarafından reddedilse de Kur'an ayetlerine bütüncül bir perspektiften bakıldığında şefaatin reddedilemeyeceği açıktır. Konu ile ilgili müstakil bir çalışma için bk. Yasin Pişgin, "Kur'an Bütünlüğünde Şefaate İlgili Ayetlerin Tahlili", *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 27/1 (Haziran 2023), 61-75.

¹² Emine Yeniterzi, "Na't", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32/436-437.

**Gûş etmek eger olmasa maksûd-ı ilâhî
Evsâf-ı dil-ârânı zebân-ı şuarâdan**

(Eğer Cenâb-ı Hak, şairlerin dilinden O'nun gönül süsleyen vasıflarını iştımayı murat etmeseydi; ne kimseye şairlik yeteneği verir, ne de bir kimseyi belîğ söz söyleyenler sınıfından halk ederdi.)

Yazılan bütün şiirler aslında En Sevgili'ye sunulacak bir na'tın müjdecisi, o kutlu övgüye doğru atılan kelimelerin adımları hükmündedir. Zira nasıl ki Peygamber Efendimiz insanlığın ufkuyusa, na't da şiirin ufkudur.¹³ Her mısra O'na varmak için açılmış bir avuç dua; her vezin O'nun adını zikretmek için atan bir kalp ritmi gibidir. Şairin kalemi ne kadar farklı vadilerde gezinirse gezinsin, nihayetinde yönünü hep aynı kibleye çevirmek ister: Habîbullah'ın aşkına...

Peki, şiir kabiliyeti kendisine bahşedilmeyen birisi ne yapsın? O da Hz. Peygamber'i methetmek için kaleme alınan na'tları okusun, onları fehmetmeye çalışsın ve anladığını anlatmaya gayret etsin.¹⁴ İşte bu satırların yazarı; dünden bugüne Resul-i Ekrem'i övmüş kırk şairin sözlerini bir nebze olsun idrak etmeye ve nakletmeye talip olmuştur. Bu çalışmayı vücuda getirirken yürekte taşınan niyet, na't şairlerinin o kutlu gayesinden başka değildir: Affedilmek... Gönüllere nüfuz eden nebevî muhabbete ve O'na yaklaşma çabasına hadim olabilmek... 40 Peygamber âşığı, 40 na't şerhi, 400 atf ve 40 bini aşkın kelime ile 40 yaşında Peygamber olan Zât'ın lütfuna erişmek...

Kerem sahibi olan Allah'tan bu kitabı aleyhimize bir delil ve vebal değil; lehimize bir vesile ve nur kılmasını niyaz ederim. İslam ilim ve kültür mirasının, tasavvuf disiplininin, Türk İslam edebiyatının ve na't-ı şeriflerin anlaşılmasına ufak da olsa katkı sağlamak;

¹³ Emine Yeniterzi, *Divan Şiirinde Na't* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993), 2.

¹⁴ "Şiir, insanı kemale erdiren bir süstür." Mustafa Uğur Karadeniz, *İslam Sanatlarında Estetik* (İstanbul: Büyüyenay Yayınları, 2020), 40 Hele ki bu şiir, risaletpenâh Efendimiz'in (s.a.v.) vasıflarından ve ahlakından bahsederse kemâl yolculuğu daha da kısalacaktır.

gayemiz ve Cenâb-ı Hakk'tan niyazımızdır. Eserde görülen her türlü cemâl ve kemâl, önce Peygamber Efendimiz'in sonra na't-ı şerîf yazar şairlerin şahs-ı manevîsine; eksiklikler, hatalar ve kusurlar bize aittir.

Bugünlere gelmemde maddi ve manevi desteğini her zaman arkamda hissettiğim muhterem büyüklerime, kıymetli anneme ve babama, sabır ve desteğiyle yolumu aydınlatan eşime, üzerimde emeği olan aziz hocalarıma ve mesai arkadaşlarıma şükranlarımı sunarım. Hassaten, eseri baştan sona büyük bir titizlikle okuyarak kıymetli fikirleriyle ufkumu açan ve yol gösteren değerli abim Doç. Dr. Fatih Ramazan Süer'e teşekkürü bir borç bilirim. Bu toprakları Müslüman yurdu yapan ve özgürce yaşamamıza vesile olan aziz şehitlerimize; şükran ve minnetlerimi, hürmet ve muhabbetlerimi sunarım. Son olarak, bu çalışmanın okuyucusuyla buluşmasına vesile olan Dün Bugün Yarın Yayınları'na minnettarlığımı ifade etmek isterim. Unutulmamalıdır ki; dün yazılan na't-ı şerîflerin bugün kaleme alınan şerhleri, yarınlarımızı aydınlatacak birer irfan kandilidir.

Ey gönül sahibi! Sayfaları çevirirken yalnızca kelimeleri değil, Resulullah'ın nurunu da hissetmeye bak. Her beyitte kalbine düşen o saklı ışığı yakala; zira bu na'tlar sadece tarihî bir birikimi değil, O'na duyulan sevgi ve hasret çağlayanını bugüne taşır. Her beyit, Resul-i Ekrem'in yüce ahlakına ve insanlığa bıraktığı eşsiz izlere açılan birer kapıdır; sen de bu kapılardan geçerken kalbinin rehberliğinde ilerle. Her kelimeyi sindirerek oku, ruhunda taşımaya gayret et ve bil ki her na't şerhi, En Sevgili'nin nuruyla kalbine dokunmak için kaleme alınmıştır. O'nu sev, O'nu an, O'nu duy, O'na yönel ve O'na râm ol...

Hamit Demir
Sivas, 2026

Giriş

R ügatte “nitelemek, bir kimsenin vasıflarını tavsif etmek ve güzel nitelikleri mübalağalı bir biçimde dile getirmek” anlamlarına gelen na't kelimesi; her ne kadar başlangıçta Hulefâ-yı Râşidîn, ashâb-ı kirâm ve din büyükleri için kaleme alınan methiyeleri kuşatsa da zamanla Hz. Peygamber'i övmek maksadıyla yazılan şiirleri ifade eden müstakil bir edebî ıstılahaya dönüşmüştür. İslam edebiyatı geleneğinde bu türün ilk nüvelerini; şair sahabilerin, müşriklerin hiciv ve saldırılarına karşı O'nu (s.a.v.) savunmak ve yüceltmek gayesiyle söyledikleri beyitler teşkil eder. Bu ilk örnekler, na'tın sadece bir övgü değil, aynı zamanda bir dava ve hakikat müdafaası olarak doğduğunun açık nişanesidir.

Na'tlarda; Resul-i Ekrem'in isim ve sıfatları, doğumundan vefatına kadar hayatının mühim safhaları, mucizeleri, âlemlerin varlık sebebi oluşu, beşeriyet tarihine kattığı eşsiz değerler, şemâili, yüce ahlakı ve örnek şahsiyeti konu edilir. Bunun yanında Medine-i Münevvere'ye ve Asr-ı Saâdet'e duyulan hasret, risaletinin hikmetleri, gazvelerdeki metaneti, mübarek eşyalarının bereketi, ümmetine olan düşkünlüğü, şefaati ve mümin gönüllerde bıraktığı sevgi mührü de na'tların özünü besleyen başlıca temalardandır. Bütün bu unsurlar bir araya geldiğinde na't; kelimelerin rahminde yeniden doğan

Na't-ı Şerif • 1

Ahmed'e şehadet ederim ki O
Rüzgârları yaratan Allah'tan bir elçidir

Umulur ki yetişir ömrüne ömrüm
Onun yardımcısı ve amcaoğlu olurum

Düşmanlarına karşı kılıçla savaşır
Sinesinden bütün kederleri silerim

Herkesin O'na itaat etmesi gerekir
İster Arap olsun isterse Acem

Çağlar Ötesine Nida Peygamber Efendimiz'i Medh ü Sena

Utlu Nebî'nin teşrifini bekleyen Yesriblilerin gözleri, yüksek ağaçlara çıkan gözlemcilerin "İşte Resulullah'ın devesi!" nidalarıyla aydınlanmış; Medine nurlanmış, Evs ve Hazrec onurlanmıştı. Küfrün karanlığından imanın aydınlığına çıkmanın verdiği sevinç, Hz. Peygamber'e kavuşmanın manevî hazzıyla katlanmıştı. "Ay doğdu üzerimize" beyitleri kalplerden dillere dökülürken, beller şükür secdesi için bükülmüş; Peygamber Efendimiz büyük bir kalabalık tarafından coşkuyla karşılanmıştı.¹ Yesrib, Resul-i Ekrem'in teşrifıyla nurlanmış ve Medine-i Münevvere adını almıştı. Peki, insanlığın efendisi kimin evinde konuk olacaktı? Resulullah Efendimiz bu konuda bir tefe'ül yoluna başvurarak işi Allah'a havale etmiş, serbest bıraktığı devesinin durduğu yeri konak yeri olarak seçmişti. Fetanet ve letafet abidesi olan Resul-i Ekrem, böylelikle kendisini misafir etmek isteyen hiçbir sahabeyi reddetmemiş ve kimseyi incitmemiş oluyordu. Deve, Ebû Eyyüb el-Ensârî'nin evinin önünde durmuş; yedi ay

¹ Hicret hadisenin detayları için bk. "Hicret", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Erişim 12 Ekim 2025).

süren konukluk, onun Mihmandâr-ı Resul unvanıyla anılmasına vesile olduğu gibi, evinin bir ilim ve irfan mektebine dönüşmesini de sağlamıştı.²

Sevinç gözyaşları dökken bu büyük sahâbî, bir yandan kutlu misafirine kusursuz bir ev sahipliği yapmanın gayretindeyken diğer yandan da emaneti sahibine teslim edecek olmanın huzurunu yaşıyordu. Rivayete göre bu emanet, 700 yıl öncesinden³ Hz. Peygamber'e yazılmış bir mektuptu. Mektubun sahibi Ebû Kerib Es'ad el-Himyerî, Mekke'de altı gün kaldığı bir dönemde üç gece üst üste rüyasında Kâbe'ye farklı kumaşlardan örtü giydirdiğini görmüş ve uyanınca bunu gerçekleştirmişti. Kâbe'ye ilk defa örtü giydiren kişi olarak bilinen Es'ad el-Himyerî, yüzyıllar öncesinden Resulullah'a giyaben iman edenlerdendi.⁴ Ayrıca Himyerî liderlerinden biri, Medine'de bir peygamberin zuhur edeceğini öğrenmiş ve bu amaçla bir ev inşa ettirmişti.⁵ İşte 700 yıl önce inşa edilen o ev, Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin eviydi.⁶ Ebû Eyyûb el-Ensârî, nesilden nesile aktararak korunan bu mektubu Peygamber Efendimiz'e takdim etmişti. Es'ad el-Himyerî mektubunda şöyle diyordu:

**Ahmed'e şahadet ederim ki O
Rüzgârları yaratan Allah'tan bir elçidir**

Şahadet ifadesinde Ahmed isminin tercih edilmesi, Hz. İsa'nın kendisinden sonra geleceği müjdelenen peygamberi bu isimle haber

² Detaylar için bk. Hüseyin Algül, "Ebû Eyyûb el-Ensârî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Erişim 12 Ekim 2025).

³ Detaylı bilgi için bk. Ebû Muhammed Abdullâh b. Müslim İbn Kuteybe, *el-Maârif* (y.y., Heyetü'l-Mısıriyye, 1992), 60.

⁴ Ebû'l-Fidâ' İsmâil b. Ömer b. Kesîr ed-Dımaşkî İbn Kesîr, *Sîratü'n-Nebeviyye* (Beyrut: Dâru'l-Ma'rîfe, 1976), 1/23-24.

⁵ Ebû'l-Hasen Nürüddîn Alî b. Abdillâh b. Ahmed b. Alî el-Hasenî Semhûdî, *Vefâ'ü'l-vefâ bi-ahbâri dâri'l-Muşafâ* (y.y., Beyrut, 2001), 340-342, 354.

⁶ Himyerî hakkında bazı bilgiler için bk. Ömer Faruk Harman, "Tübba'", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Erişim 12 Ekim 2025).

vermesine⁷ manidar bir telmihtir. Lügat manası itibarıyla *en çok övülmüş olan* anlamındaki Ahmed ismi, tarih sahnesine bakıldığında sadece bir isim değil; asırlardır şairlerin kaleminden dökülen yüzlerce na'tın, bu mübarek ismin manasıyla nasıl müsemma olduğunun en bedî'î şahadetidir. Şairin Allah'ı yaratıcı kudreti ifade eden *Bârî* ismiyle tavsif etmesi, O'nun mutlak yaratıcılığını teslim ettiğini ve tevhid akidesini özümsemiş olduğunu göstermektedir. Şiirde rüzgarlardan söz edilmesi ise Arap ikliminde harareten bunalan bedenlere ferahlık veren serin meltemlerin, Hz. Peygamber'in şirk ve küfürle daralan gönüllere bahşettiği manevî huzur ve itminan ile olan benzerliğine işaret eder. Bir başka deyişle, rüzgar (rîh) bedenleri teskin ederken; Resul (rûh), ölü canlara hayat bahşetmektedir.

**Umulur ki yetişir ömrüne ömrüm
Onun yardımcısı ve amcaoğlu olurum**

İkinci beyitte Es'ad Himyerî'nin, Hz. Peygamber'e yetişme ve O'na hizmet etme arzusu samimi bir vuslat iştihakı ile dile gelir. Amcaoğlu ifadesi, burada yalnızca kan bağımlı değil, o dönemin toplum yapısında sarsılmaz desteği, sadakati ve yakınlığı temsil eden bir himaye anlayışını da barındırır. Bu yönüyle şairin duası, sadece bir kavuşma temennisi değil; aynı zamanda akrabaların birbirine koruyucu destekçi olması gerektiği yönünde bir telkin içermektedir. Ayrıca beyit, okuyucuya Hz. Peygamber'in risalet davasında en yakın yardımcısı ve fedaîsi olan amcaoğlu Hz. Ali'yi hatırlatan latif bir telmih taşımaktadır.

**Düşmanlarına karşı kılıçla savaşır
Sinesinden bütün kederleri silerim⁸**

⁷ es-Saf 61/6: "Meryem oğlu İsa da şöyle demişti: 'Ey İsrâiloğulları! Bilin ki benden önceki Tevrat'ı doğrulamak ve benden sonra gelecek Ahmed isimli elçiyi müjdelemek üzere size Allah tarafından gönderilmiş elçiyim.' Ama o (Ahmed) kendilerine apaçık kanıtlarla gelince, 'Bu (kanıtlar) besbelli bir büyü!' dediler."

⁸ İbn Kesîr, *Sîratü'n-Nebeviyye*, 1/23.

Şair üçüncü beyitte, Resul-i Ekrem uğrunda yapacağı fedakârlıkları savaş ve kılıç kavramları üzerinden somutlaştırmakta; adeta bütün varlığıyla “O’nun yolunda can vermeye ve can almaya hazırım” nidasını yükseltmektedir. Bu kararlılık, kâmil bir cihâdın hem malla hem de canla ifa edilmesi gerektiği yönündeki ilahi düsturu⁹ akla getirmektedir. Sadık bir dostluğun gereği olarak dostun kederini izale etmek de burada şairin kendisine biçtiği manevi vazifelerden biridir. Düşmana karşı gösterilen celâl tecellisi ile dostun gönlünden hüznüleri silmeye matuf cemâl nezaketini aynı beyitte cemedan şair; savaşın sertliğiyle rahmetin inceliğini, heybet ile merhameti bir araya getirmiştir.

**Herkesin O’na itaat etmesi gerekir
İster Arap olsun isterse Acem¹⁰**

Son beyitte Resul-i Ekrem’in risaletinin evrenselliği açık bir biçimde vurgulanır. *İster Arap olsun ister Acem* ifadesi, hem tıbâk sanatının sağladığı karşıtlıkla hem de ihatalı bir genelleme ile bütün insanlığı muhatap almaktadır. Şair, farklı kavimlerden söz ederek aslında tüm beşeriyetin O’nun davetine muhatap olduğunu ve kurtuluşun ancak bu kutlu davete icabetle mümkün olduğunu belirtir. Bu genellenin deruni veçhesinde, Hz. Peygamber’in âlemlere rahmet kılınan o kuşatıcı hüviyeti müşahede edilir. Bu yönüyle beyit; Resulullah Efendimiz’in, kendinden önceki peygamberler gibi sadece muayyen bir kavme değil, tüm insanlığa gönderildiğinin veciz bir beyanıdır.

Dizelerin baştan sona tertibine bakıldığında önce iman, sonra inandığı peygambere destek, sonra bu desteğin en kâmil tezahürü olan savaş ve gerekirse şehadet, en sonda ise tam bir teslimiyet ve itaat beyanının dile geldiği görülecektir.

Şairin gönül ve zihin dünyasından süzülen bu şiir; muhataplarca bazen şairin muradına uygun biçimde anlaşılmış, bazen de

⁹ Kur’an-ı Kerim’de birçok ayette “Allah için malla ve canla mücadele” konu edilmektedir. Bazı örnekler için bk. en-Nisâ 4/95; el-Enfâl 8/72; et-Tevbe 9/20.

¹⁰ Son beyit için bk. İbn Kuteybe, *el-Maârif*, 60.

farklı yorumlara imkân tanımıştır. Bu na’t-ı şerif de zahirdeki ifadelerin ötesinde, satır aralarında birçok anlam ve duygu taşımaktadır. Peygamber Efendimiz, yüzyıllar önce Es’ad el-Himyeri tarafından kendisine ulaştırılmak üzere kaleme alınan mektubu okuyunca, Himyeri’ye gıyaben “Merhaba ey salih kardeş!” diyerek hitap etmiş ve onu din kardeşlerinden saymıştır. Bu kısa ve özlü şiir, Resul-i Ekrem için yazılmış ilk na’t-ı şerif olarak kabul edilmektedir.¹¹

*Salât u selâm ve tahiyât ü ikrâm,
Efendimiz Ahmed’e olsun.*

¹¹ Yeniterzi, *Divan Şiirinde Na’t*, 4.

Kaynakça

- Aclûnî, İsmail b. Muhammed. *Keşfü'l-hafâ' ve müzîlî'l-ilbâs ammâ iştehera mine'l-ehâdis alâ elsineti'n-nâs*. thk. Abdulhamîd b. Ahmed b. Yûsuf Hindâvî. 2 Cilt. Kahire: Mektebetü'l-Misriyye, 2000.
- Addas, Claude. *Ehl-i Beyt-i Muhammedî Tasavvufta Hz. Peygamber'e Muhabbet ve Bağlılık*. çev. Birol Biçer. İstanbul: Sufi Kitap, 2021.
- Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî. *Müsned*. thk. Şuayb Arnaûd. 45 Cilt. Kahire: Müessesetü'r-Risâle, 2001.
- Ahmedî, İbrahim Taceddin b. Hızır. *Ahmedî Divanı*. PDF: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, ts. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10591,ahmedidivaniyasarakdoganpdf.pdf?0>
- Ahmedî, İbrahim Taceddin b. Hızır. *İskendernâme*. PDF: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, ts. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10667,ahmediskendernameyasarakdoganpdf.pdf?0>
- Ahrâr, Nâsîrüddîn Ubeydullâh b. Mahmûd eş-Şâşî. *Melfûzât*. çev. Fakirullah Yıldız. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2021.
- Ahrâr, Nâsîrüddîn Ubeydullâh b. Mahmûd eş-Şâşî. *Risâleler*. çev. Fakirullah Yıldız. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2018.
- Ahrâr, Nâsîrüddîn Ubeydullâh b. Mahmûd eş-Şâşî. *Tevhid ve Seyr u Sülûke Dair Fıkarât*. çev. Abdurrahman Acer. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2. Basım, 2021.
- Ak, Coşkun. "Süleyman I". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 38. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Akbak, Muhammed Yusuf. "Yunus Emre Divânında Mürîd-Mürşid İlişkisi". *Tokat İlmîyat Dergisi* 10/1 (Haziran 2022), 221-248. <https://doi.org/10.51450/ilmiyat.1103512>
- Akkuş, Mehmet. *Süleyman Çelebi Vesiletü'n-Necât*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2008.
- Aksoy, Hasan. "Şemseddin Sivâsî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 20 Nisan 2022.
- Aktan, Muhammed Felat. "Hâtemü'l-Enbiyâ Aşkî, Şeref Hanım'ın Bir Na'tının Tahlili". *Külliyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi* 13 (Nisan 2021), 19-30. <https://doi.org/10.51592/kulliyat.865859>

- Albayrak, Nurettin. “Âşık Ruhsâtı”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Algül, Hüseyin. “Ebû Eyyüb el-Ensârî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 12 Ekim 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ebu-eyyub-el-ensari>
- Alici, Lütfi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 18 Eylül 2025. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hami-abdulgaffar>
- Âlûsî, Ebû's-Senâ Şihâbüddîn Mahmûd. *Rûhu'l-me'ânî*. thk. Ali Abdalbârî Atiyye. 15 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1415.
- Arı, Abdusselam. “Yetim”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 23 Şubat 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/fuzuli>
- Arı, Ahmet. “Sâkib Dede”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 09 Ekim 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/sakib-dede>
- Arı, Ahmet. *Sâkib Dede ve Divânı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2003.
- Arslan, Mehmet. “Şeref Hanım”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Ateş, Osman Hulûsî. *Divân-ı Hulûsî-i Dârendevî*. thk. Ali Yılmaz - Mehmet Akkuş. İstanbul: Nasihat Yayınları, 5. Basım, 2016.
- Ateş, Osman Hulûsî. *Şeyh Hâmid-i Velî Mınberinden Hutbeler*. İstanbul: Nasihat Yayınları, 3. Basım, 2016.
- Ateş, Süleyman. *Cüneyd-i Bağdâdî Hayatı Eserleri ve Mektupları*. İstanbul: Yeni Ufuklar Neşriyat, ts.
- Attâr, Ferîdüddin. *Esrârname*. çev. Mehmet Kanar. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 3. Basım, 2017.
- Attar, Feridüddin. *İlâhîname*. çev. Serkan Özburun. İstanbul: Semerkand Yayınları, 4. Basım, 2007.
- Attar, Feridüddin. *Mantuku'l-Tayr Kuşların İlahisi*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Sufi Kitap, 7. Basım, 2020.
- Ay, Alper. “Bir Bakışın Serencâmı: Edebiyatta Gamze Tasavvufta Nazar”. *İSTEM* 42 (2023), 165-184. <https://doi.org/10.31591/istem.1373894>
- Ayçiçeği, Bünyamin. “Divan Şiirinde Seb'ü'l-Mesânî Kavramı ve Anlam Çerçevesi”. *Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi*.
- Aydın, Abdullah. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 25 Eylül 2025. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenayi-cennet-mehmed-efendi>
- Ayık, Recep. *Divan-ı Hulûsî-i Darendevî'de Dini Tasavvufî Muhteva*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Ayverdi, İlhan. *Kubbealtı Lugatı*. Erişim 19 Eylül 2025. <https://www.lugatim.com/s/n%C3%BCsha>
- Baz, İbrahim. “Yunus Emre'de Eşik Metaforu ve Aşkın Boyutları”. *Yunus Emre Sempozyumu*. ed. Hakan Yekbaş - Mustafa Sefa Çakır. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2023.
- Bilgin, Abdullah Azmi. “Ümmî Sinan”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 17 Temmuz 2023

- Bilkan, Ali Fuat. *Nâbî Divânı*. 2 Cilt. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1997.
- Bilmen, Ömer Nasuhi. *Ashâb-ı Kirâm Hakkında Müslümanların Nezih İtikadları*. İstanbul: Hisar Yayınevi, 2001.
- Biltekin, Halit. “Şeyhî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 23 Şubat 2024
- Bozyiğit, Esra. *Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme - Tenkitli Metin - Nesre Çeviri - Sözlük)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2021.
- Buhârî, Muhammed b. İsmâil. *Sahîhu'l-Buhârî*. 7 Cilt. Şam: Dâru İbn Kesîr, 5. Basım, 1993.
- Bulkînî, Abdalbâsit b. Muhammed. *el-Vefâ bi şerhi'l-istifâ min esmâi'l-Mustafâ*. thk. Muhammed Naîmüddîn Ezherî. Beyrut: Dâru'z-ziyâ, 2014.
- Cebecioğlu, Ethem. *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. Ankara: Otto, 6. Basım, 2014.
- Ceyhan, Semih. “Salâhî Efendi”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 24 Haziran 2025
- Ceylan, Ömür. *Tasavvufî Şiir Şerhleri*. İstanbul: Kitabevi, 2. Basım, 2000.
- Cezûlî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Süleymân el-. *Delâilü'l-Hayrât*. İstanbul: Salah Bilici Kitabevi, 1967.
- Çağrı, Mustafa. “Zanniyât”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 23 Eylül 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/zanniyat>
- Çakır, Mustafa Sefa. *Yahyâ Nazîm Divanı*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2020.
- Çakmak, Serkan. “İnceleme”. *Atebetü'l-Hakâyık: İnceleme - Tenkitli Metin - Tıpkıbasım*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2019.
- Çeker, Orhan. *Tasavvufî Meselelere Fikhî Bakış*. İstanbul: Rihle Kitap, 2012.
- Çelebi, İlyas. “Remil”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 29 Ocak 2026
- Çelebi, İlyas. “Vefk”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 29 Ocak 2026
- Çetiner, Bedreddin. *Esbâb-ı Nizûl*. 2 Cilt. İstanbul: Çağrı Yayınları, 5. Basım, 2016.
- Çınar, Fatih. *Şemseddîn-i Sîvâsî ve Tasavvufî Görüşleri*. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora, 2022.
- Çubukçu, Hatice. *İnsan Gözdir Tasavvuf Kültüründe Nazara, Bakmaya, Görmeye Dair*. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.
- Demir, Hamit. “Ahmedî'nin Kur'an-ı Kerîm Müktesebatı”. *Ahmedî Sempozyumu Bildirileri Kitabı*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, 2018.
- Demir, Hamit. “Divân-ı Hulûsî-i Dârendevî'de Tasavvufî Bir Terbiye Metodu Olarak Nazar: Bakmak, Yakmak, Yıkamak ve Yapmak”. *Sufiyye* 17 (Aralık 2024).

- Demir, Hamit. "Kitabü'z-Züh'd Literatüründe Hz. Osman (ra)". *Hazreti Osman*. ed. Ali Aksu. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2020.
- Demir, Hamit. *Osman Hulûsî Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023.
- Demir, Hamit. "Şerhleri ve Hâşiyeleri Bağlamında Cem'u'l-Cevâmi'de Tasavvuf: Fıkıh-ı Zâhirin Hâtimesi Fıkıh-ı Bâtın". *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 34 (Haziran 2024).
- Demir, Hamit. "Yorum ve Sufi Yorum Perspektifinden Hz. Peygamber'in Ömrüne Yemin Edilmesi". *Eskiye* 58 (Eylül 2025), 1249-1266. <https://doi.org/10.37697/eskiye.1674669>
- Demirci, Mehmet. "Hakikat-i Muhammediyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 04 Nisan 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/hakikat-i-muhammediyye>
- DİA. "Kutadgu Bilig". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 13 Ekim 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/kutadgu-bilig>
- Dilek, Ömer. *Mukattaa Harflerin Delâleti*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023.
- Doğan, Ahmet. *Kuddûsî Divanı*. Akçağ Yayınları, 2002.
- Döner, Nuran. *Sûfilere Göre Hz. Peygamber*. İstanbul: İnsan Yayınları, 2014.
- Durgun, Recep. "Urdu Şiirinde Öne Çıkan Gayrimuslim Naat Şairleri". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 43 (Şubat 2020), 241-249.
- Ebû Dâvûd, Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk es-Sicistânî el-Ezdi. *Sünen-i Ebî Dâvûd*. thk. Muhammed Muhyiddîn Abdulhamîd. 4 Cilt. Beyrut: Mektebetü'l-Asriyye, 1396.
- Edincikli Ravzî. *Ravzî Dîvânı*. ed. Yaşar Aydemir. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü Yayınları, 2017.
- Efendioğlu, Mehmet. "Sahâbe". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 24 Temmuz 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/sahabe>
- Eğri, Saadetin. "Vecdin Söze Galebesi ve Şathiyyelerin Anlaşılması Meselesi". *Uluslararası Bursa Tasavvuf Kültürü Sempozyumu 4*. Bursa: Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı, 2005.
- Ekinci, Kutbettin. "Kur'an'da Allah'ın Zatı Dışında Kullanılan Yeminleri Sözüün Maksadı Açısından Anlamak". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 57/1 (Nisan 2016). https://doi.org/10.1501/Ilhfak_0000001446
- Elmalı, Hüseyin. "Hassân b. Sâbit". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 12 Ekim 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/hassan-b-sabit>
- Emecen, Feridun. "Süleyman I". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 38. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.

- Erdoğan, Mehtap. *Güzellik Unsurlarıyla Divan Şiirinde Sevgili*. İstanbul: Kitabevi, 2. Basım, 2018.
- Ergun, Pervin. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 10 Eylül 2025. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kuddusi-ahmed>
- Erünsal, İsmail. "Tâcizâde Câfer Çelebi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 27 Eylül 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/fuzuli>
- Erünsal, İsmail. *The Life and Works of Tâci-zâde Ca'fer Çelebi, With a Critical Edition of His Divân*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1983.
- Ezherî, Muhammed Naîmüddîn. "Tercemetü'l-Allâme Abdülbâsit el-Bulkînî eş-Şâfiî". *el-Vefâ bi şerhi'l-istifâ min esmâi'l-Mustafâ*. Beyrut: Dâru'z-ziyâ, 2014.
- Fayda, Mustafa. "Ebû Bekir". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 05 Şubat 2026
- Gazzâlî, Ebû Hâmid Muhammed b. Ahmed. *İhyâu 'Ulûmi'd-Din*. çev. Ahmed Serdaroğlu. 4 Cilt. İstanbul: Bedir Yayınevi, 1975.
- Gazzâlî, Ebû Hâmid Muhammed b. Ahmed. *İlâhî Saadet Mizânü'l-Amel*. çev. Ömer Dönmez. İstanbul: Hisar Yayınevi, ts.
- Gazzâlî, Ebû Hâmid Muhammed b. Ahmed. *Lediin Risalesi (er-Risâletü'l-ledümiyye)*. çev. Serkan Özburun - Yusuf Özkan Özburun. İstanbul: Semerkand, 2019.
- Gencer, Bedri. *Modernliğin Hikmetinden Sual*. Ankara: Kadim Yayınları, 2016.
- Geylânî, Abdulkadir. *Âdâb Kitabı*. çev. Osman Güman. İstanbul: Ehil Yayıncılık, 2017.
- Göçgün, Önder. "18. Yüzyıl Klasik Türk Şiirinin Nüktedân Bir Mevlevî şairi: Tokatlı Kânî". Ankara: Gelişim Matbaası, 1987.
- Gölpınarlı, Abdülbaki. *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2015.
- Gülensoy, Tuncer. "Edip Ahmed Yükneki". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 13 Ekim 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/edib-ahmed-yukneki>
- Gürlek, Dursun. *Kültür Dünyamızdan Manzaralar*. İstanbul: Kubbealtı Yayınları, 2008.
- Hakever, Ahmed Cahid. "Varoluşsal Kendinden Geçme ve Yansımaları: İmam-ı Rabbânî'in Şathiyye Anlayışı Örneği". *Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/5 (2004).
- Hâlid-i Bağdâdî, Ebû'l-Behâ Ziyâüddîn. *Câliyetü'l-Ekdâr ve's-Seyfü'l-Bettâr*. çev. Bilal Aksoy. İstanbul: Semerkand Yayınları, 6. Basım, 2020.
- Hâlid-i Bağdâdî, Ebû'l-Behâ Ziyâüddîn. *Risâle-i Hâlidîyye ve Rabta Risâlesi*. çev. İsmailağa Telif Heyeti. İstanbul: Sıraç Yayınevi, 2017.

- Hâmî, Abdu'l-Gaffâr Baba. *Divan-ı Hâmî-i Mar 'aşî*. ed. Lütfi Alıcı - Gülcan Tanıdır Alıcı. Kahramanmaraş: Ukde, 2013.
- Hamidullah, Muhammed - Avcı, Casım. "Uhud Gazvesi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 16 Ekim 2021. <https://islamansiklopedisi.org.tr/uhud-gazvesi>
- Hânî, Muhammed b. Abdullah. *Âdâb*. çev. Ali Hüsrevoğlu. İstanbul: Erkam Yayınları, 2011.
- Harakânî, Ebu'l-Hasan. *Fakrın Makamları*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları, 2017.
- Harîrîzâde, Kemâleddîn Efendi. *et-Tuhfetü'l-Mürsele Şerhi*. İstanbul: Hikemi-yat, 2021.
- Harman, Ömer Faruk. "Tübba". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 12 Ekim 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/tubba>
- Hazer, Dursun. *H. Peygamber (sav) 'in Şairleri*. Hititkitap Yayınevi, 2008.
- Hüdâyî, Aziz Mahmud. *Divân-ı İlahiyât*. Ankara: Kitabevi, 2005.
- Hüseyin Vassaf, Osmanzade. *Sefîne-i Evliyâ*. 5 Cilt. İstanbul: Kitabevi, 3. Basım, 2015.
- İrâkî, Fahreddîn-i. *Lemaât*. ed. Ercan Alkan. çev. Ahmed Ayni Konuk. İstanbul: İlk Harf Yayınevi, 2011.
- İrâkî, Fahreddîn-i. *Lemaât Aşk Metafiziziği*. çev. Ercan Alkan. İstanbul: hayki-tap, 2012.
- İbn Arabî, Muhyiddin. *Fütûhât-ı Mekkiyye*. çev. Ekrem Demirli. 18 Cilt. İstanbul: Litera Yayıncılık, 4. Basım, 2019.
- İbn Asâkir, Ebu'l-Kasım Alî b. el-Hasen b. Hibetillâh b. Abdillâh b. Hüseyin. *Târîhu Dımaşk*. 74 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1995.
- İbn Âşûr, Muhammed Tâhir. *et-Tahrîr ve'l-Tenvîr*. 30 Cilt. Tunus: Dâru't-Tûnusiyye, 1984.
- İbn Hişâm. *es-Sîretü'n-Nebeviyye Sîret-i İbn Hişâm*. çev. Mehmet Beşir Eryar-soy. 3 Cilt. İstanbul: Siyer Yayınları, 2023.
- İbn Kesîr, Ebû'l-Fidâ' İsmâîl b. Ömer b. Kesîr ed-Dımaşkî. *Sîratü'n-Nebeviyye*. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1976.
- İbn Kuteybe, Ebû Muhammed Abdullâh b. Müslim. *el-Maârif*. Heyetü'l-Mısrıyye, 2. Basım, 1992.
- İbn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd Mâce el-Kazvînî. *Sünen-i İbn Mâce*. thk. Şuayb Arnaûd. Kahire: Dâru'r-Risâle, 2009.
- İmam Mâlik, Ebû Abdillâh Mâlik b. Enes el-Asbahî. *el-Muvattâ*. nşr. Abdüvehhâb Abdüllatif. Kahire: y.y., 1382/1962.
- İmam Rabbânî, Ahmed Faruk Serhendî. *Mektûbât-ı Rabbânî*. çev. Orhan Ençakar. 2 Cilt. İstanbul: Yasin Yayınevi, 2015.
- İnalçık, Halil. *İmparatorluktan Cumhuriyete*. İstanbul: Kronik Yayınları, 2022.
- İpekten, Haluk. *Nâ'ilî-i Kadîm Divânı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1970.

- İsen, Mustafa - Cemal Kurnaz (ed.). *Şeyhî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1990.
- İsfahânî, Râgıb el-. *el-Müfredât fî garibi'l-Kur 'ân*. thk. Adnân Safvân Dâvûdî. Beyrut: Dâru'ş-Şâmiyye, 1997.
- İsmail Hakkı Efendi, İhrâmcîzâde. *Yâre Yâdigâr*. Sivas: Buruciye Yayınevi, 2009.
- Kâdî İyâz, Ebû'l-Fazl İyâz b. Mûsâ b. İyâz el-Yahsubî. *eş-Şifâ' bi-ta'rîfi hukûkî (fî şerefi) 'l-Muştafâ*. çev. Mehmet Yaşar Kandemir. İstanbul: Tahlil Yayın-ları, 7. Basım, 2017.
- Kânûnî, Sultan Süleyman. *Muhibbî Divânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2016.
- Kara, İsmail. "Unuttuklarını Hatırla! Şerh ve Haşiye Meselesine Dair Birkaç Not". *Dîvân Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi* 15/28 (2010), 1-67.
- Karadeniz, Mustafa Uğur. *İslam Sanatlarında Estetik*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları, 2020.
- Karahan, Abdulkadir. "Fuzûlî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. <https://islamansiklopedisi.org.tr/fuzuli>
- Karahan, Abdulkadir. "Nâbî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 24 Ocak 2023
- Karayazı, Nurgül. "Ahmed Yârî'nin Hayatı ve Şahsiyeti". *Yârî Divânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2013.
- Kaya, Bayram Ali. "Taşlıcalı Yahya Bey". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 13 Aralık 2021
- Kaya, Doğan. *Âşık Ruhsâtı*. Sivas: Sivas Belediyesi, 5. Basım, 2010.
- Kaya, Doğan. "Hayatı-Âşıklığı-Şahsiyeti". *Âşık Ruhsâtı*. Sivas: Sivas Belediyesi, 5. Basım, 2010.
- Kaya, Doğan. "Önsöz". *Âşık Ruhsâtı*. Sivas: Sivas Belediyesi, 5. Basım, 2010.
- Kaya, Mahmut. "Bûsîrî, Muhammed B. Saîd". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts.
- Kaya, Mahmut. "Kasidetü'l-Bürde". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts.
- Kaya, Remzi. "Kur'an'da Hz. Peygamberin Beşer ve Ümmi Oluşu". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 11/1 (2002), 29-52.
- Kayaalp, İsa. "Kânî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts.
- Kemikli, Bilal. "Bir Kurucu Şair: Ahmedî, Dönemi ve Eserleri". *Ahmedî Sem-pozyumu Bildirileri Kitabı*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, 2018.
- Kesik, Beyhan. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 05 Ekim 2025. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hanif-ibrahim-hanif-bey>
- Kılıç, Mahmut Erol. *Anadolu Tasavvuf Tarihine Notlar -II- Halvetî - Uşşâkîler*. İstanbul: Sufi Kitap, 2016.
- Kılıçarslan, Mehmet. "Hz. İsa'nın Ölümü ve Ref'inin Naslar Bağlamında Tetkiki". *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi* 5/2 (Aralık 2019), 198-215.

- Konevî, Sadreddin. *Fusûsu'l-Hikem'in Sırları*. çev. Ekrem Demirli. İstanbul: Kapı, 2014.
- Konevî, Sadreddin. *Tasavvuf Metafiziği miiftâhü'l-gaybi'l-cem ve'l-vücûd*. çev. Ekrem Demirli. İstanbul: İz Yayınları, ts.
- Koprman, Kazım Yaşar. "Buciyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts.
- Kök, Bahattin. "Hassan B. Sâbit'in Şiirleriyle İslam'a Hizmetleri". *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6 (30 Haziran 1986).
- Köprülü, Mehmet Fuad. *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. İstanbul: Alfa Yayınları, 3. Basım, 2017.
- Kurtoğlu, Orhan. "Zâtî'nin Hayatı, Eserleri, Sanatı". *Zâtî Dîvânı*. Ankara: T. C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2017.
- Kut, Günay. "Ahmedî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları, 1989.
- Leyla Hanım. *Leylâ Hanım Dîvânı*. ed. Mehmet Arslan. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Yayınları, 2018.
- Mahallî, Celâleddin - Süyûtî, Celâleddin. *Tefsîru'l-Celâleyn*. Mardin: Nursabah Yayıncılık, 1948.
- Mahmûd-ı Şebüsterî. *Gülşen-i Râz: (Metni ve Şerhi)*. çev. Abdülbaki Gölpınarlı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 3. Basım, 2020.
- Mevlânâ, Celâleddîn-i Rûmî. *Fîhi Mâ Fîh*. çev. Cemal Aydın. İstanbul: Sufi Kitap, 6. Basım, 2019.
- Mevlânâ, Celâleddîn-i Rûmî. *Mesnevî-i Şerîf*. çev. Süleyman Nahîfî. İstanbul: Timaş, 2014.
- Mevlânâ, Celâleddîn-i Rûmî. *Mesnevî-i Şerîf Şerhi*. çev. Ahmed Aveni Konuk. 13 Cilt. İstanbul: Kitabevi, 2. Basım, 2006.
- Mevsilî, Ebû Mes'ûd el-Muâfâ. *ez-Zühed li'l-Muâfâ b. İmrân el-Mevsilî*. Beyrut: Dâru'l-Beşâiri'l-İslamiyye, 1999.
- Muhannâ, Abd Alî. *Dîvân-ı Hassân b. Sâbit*. Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 2. Basım, 1994.
- Müslim, Ebû'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc. *Sahîhu Müslim*. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 2. Basım, 2022.
- Müslim, Ebû'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc. *Sahîhü'l-Müslim*. thk. Ahmed b. Rifat b. Osman Hilmi Karahisarî. Türkiye: Matbaatü'l-Âmire, 1915.
- Nâbulusî, Abdülganî b. İsmail. *Âriflerin Tevhidi: El-Kavlü'l-Metîn Fî Beyânı Tevhidi'l-Ârifin*. çev. Ekrem Demirli. İstanbul: İz Yayıncılık, 3. Basım, 2018.
- Nesâî, Ebû Abdîrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî. *Sünen-i Nesâî*. thk. Şuayb Arnaûd. 12 Cilt. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 2001.
- Oktay, Ahmet. *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı 1923-1950*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993.

- Okuyucu, Cihan. *Divan Edebiyatı Estetiği*. İstanbul: Kapı Yayınları, 7. Basım, 2020.
- Olgun, Tahir. *Divan Edebiyatı Yazıları*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları, 1. Basım, 2020.
- Onat Çakıroğlu, Tuba. "Taşlıcalı Yahya Bey'in Şiirlerinde Devlet Adamı Kimliğinin İzleri" 2/4 (2018), 62-72.
- Osmân bin Salih. *Hanîf Dîvânı*. ed. Cemal Aksu. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2019.
- Osmanî, Muhammed Taki. *Sünnetin Değeri ve Bağlayıcılığı*. çev. Mehmet Özgenel. İFAV, 2018.
- Ögke, Ahmet. "İbnü'l-Arabî'nin Fusûsu'l-Hikem'inde Ayna Metaforu". *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 23 (2009), 75-89.
- Öngören, Reşat. "İsmail Hakkı Toprak". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 11 Temmuz 2025
- Önkâl, Ahmet. "Hicret". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 12 Ekim 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/hicret>
- Özağşar, Mehmet Emin (ed.). *Hadislerle İslam*. Ankara: TDV Yayınları, 2014.
- Özbek, Ömer Faruk. "Esmâü'n-Nebî'nin Tespitinde Farklı Yaklaşımlar ve Bu Yaklaşımların Literatürün Şekillenmesine Etkisi". *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi* 8/2 (Temmuz 2022).
- Özdemir, Hikmet. *Âdile Sultan Divanı*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1996.
- Özköse, Kadir. *Tasavvufî Ahlak Abidesi İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak'ın Tasavvuf Anlayışı*. İstanbul: Nasihat Yayınları, 2022.
- Öztoprak, Nihat. *20. Yüzyıl Mutasavvif Dîvân Şâiri Seyyid Osman Hulûsî Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin-Nesre Çeviri)*. 4 Cilt. İstanbul: Nasihat Yayınları, 1. Basım, 2020.
- Pala, İskender. *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları, 27. Basım, 2016.
- Palakoğlu, İsmail. *Gönüller Sultanı Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi*. Malatya: Somuncu Baba Araştırma ve Kültür Merkezi Yayınları, 2004.
- Parlatır, İsmail. *Fuzûlî Türkçe Dîvânı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2. Basım, 2014.
- Pekolcay, Necla. "Kutadgu Bilig ve Atabetü'l-Hakayıkın Karşılaştırılması". *İslam Medeniyeti Dergisi* 1/4 (15 Kasım 1967), 33-34.
- Pekolcay, Necla. "Mevlid". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 26 Ocak 2026
- Pişgin, Yasin. "Kur'an Bütünlüğünde Şefaate İlgili Ayetlerin Tahlili". *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 27/1 (Haziran 2023), 61-75. <https://doi.org/10.18505/cuid.1228745>
- Pürcevâdî, Nasrullah. *Can Esintisi*. çev. Hicabi Kırlangıç. İstanbul: İnsan Yayınları, 2. Basım, 2020.

- Râzî, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Fahreddin. *Mefâtihu'l-Gayb*. 32 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî, 3. Basım, 1420.
- Râzî, Yahyâ b. Muaz. *Cevâhiru't-tasavvuf*. Kahire: Mektebetü'l-Âdâb, 2002.
- Rûzbihân el-Baklî, Ebû Muhammed Sadrüddîn. *Arâisü'l-Beyân fi hakâika'l-Kur'ân*. thk. Ahmed Ferîd Mezîdî. 3 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 2008.
- Sâbûnî, Muhammed Ali. *Safvetü't-Tefâsîr*. çev. Sadreddin Gümüş - Nedim Yılmaz. 7 Cilt. İstanbul: Ensar Yayınevi, 5. Basım, 2014.
- Sancaklı, Saffet. *Hadis İnkarcılığı Hadis Karşıtlarının İddiaları ve Cevaplar*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2017.
- Sarıçam, İbrahim. "Neccâr (Benî Neccâr)". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 12 Ekim 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/nec-car-beni-neccar>
- Savaş, Hamdi. "İSHAK ÇELEBİ, Kılıççızâde". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 22 Eylül 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/is-hak-celebi-kiliccizade>
- Savran, Ahmet. "Ka'b b. Zühayr". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 25 Ocak 2024
- Schimmel, Annemarie. *Tasavvuf Notları*. çev. Dilara Yabul. İstanbul: Sufi Kitap, 2. Basım, 2018.
- Selvi, Dilaver. *Tasavvuf Metodu Olarak Rabita*. İstanbul: Semerkand, 2. Basım, 2016.
- Semhûdî, Ebü'l-Hasen Nûrüddîn Alî b. Abdillâh b. Ahmed b. Alî el-Hasenî. *Vefâ'ü'l-vefâ bi-ahbâri dâri'l-Muştafâ*. Beyrut, 2001.
- Süer, Ramazan. *Şemseddîn-i Sivâsi Dîvânı*. İstanbul: H Yayınları, 2017.
- Sülemî, Muhammed b. Hüseyin. *Tasavvufun Ana İlkeleri Sülemî'nin Risaleleri*. çev. Süleyman Ateş. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1981.
- Şahinoğlu, Mehmet Nazif. "Ferîdüddîn Attâr". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 16 Ekim 2021. <https://islamansiklopedisi.org.tr/attar-feriduddin>
- Şen, Ziya. "Kur'an'da Ümmî Kavramı ve Hz. Peygamber'in Ümmîliği". *İslami İlimler Dergisi* 1/2 (2006).
- Şenödeyici, Özer. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, ts. Erişim 18 Mart 2024
- Şentürk, Ahmet Atilla. *Taşlıcalı Yahya Beğ'in Şehzade Mustafa Mersiyesi*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları, 2018.
- Şeref Hanım. *Şeref Hanım Dîvânı*. ed. Mehmet Arslan. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2018.
- Şimşek, Selâmî. *Tasavvuf Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2017.
- Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr. *Câmi'u'l-beyân 'an te'vîli âyi'l-Kur'ân*. thk. Abdullah b. Abdilmuhsin Türkî. 24 Cilt. Kahire: Dâru Hicr, 2001.

- Tanç, Nilüfer. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 10 Eylül 2025. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vasfi-ali-galib>
- Tarlan, Ali Nihat. *Fuzûlî Farsça Dîvânı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1950.
- Tavukçu, Orhan Kemal. *Dede Ömer Rüşeni Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni*, ts.
- Temir, Hakan - Akpınar, Ömer Faruk. "Hz. Peygamber Tarafından Kullanılan 'Anam Babam Sana Feda Olsun' Sözü'nün Tahlil ve Değerlendirmesi". *Diyanet İlmî Dergi* 58/1 (Mart 2022).
- Tirmizî, Muhammed b. İsâ b. Sevre b. Musâ b. Dahhâk et-. *Sünen-i Tirmizî*. Beyrut: Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, 1998.
- Tirmizî, Muhammed b. İsâ b. Sevre b. Musâ b. Dahhâk et-. *Şemâil-i Şerîf Şerhi*. çev. Mehmet Yaşar Kandemir. İstanbul: Tahlil Yayınları, 2023.
- Tok, Vedat Ali. "Sakin Terk-i Edepten". *Somuncu Baba İlim Kültür ve Edebiyat Dergisi* 162 (Nisan 2014).
- Tüzen, Yasin. *20. Yüzyıl Siyasetinin Klasik Tarzda Şiir Yazan Şairlere Etkileri*. Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019.
- Uludağ, Süleyman. "Mücerred". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts.
- Uludağ, Süleyman. *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2. Basım, 2016.
- Uludağ, Süleyman - Köksal, M. Asım. "Kuddûsi Ahmed Efendi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Erişim 10 Eylül 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/kuddusi-ahmed-efendi>
- Uzun, Mustafa İsmet. "Dede Ömer Rüşeni". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts.
- Uzun, Mustafa İsmet - Özcan, Nuri. "Nazım". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 25 Aralık 2024
- Ümmî Sinan. *Ümmî Sinan Dîvânı*. ed. Abdullah Azmi Bilgin. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Ünver, İsmail. "Leyla Hanım". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 13 Ağustos 2025
- Üsküplü İshak Çelebi. *Dîvân*. ed. Mehmed Çavuşoğlu - M. Ali Tanyeri. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi, 1990.
- Yalar, Mehmet. "İslami Arap Şiiri ve Hz. Peygamber". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 18/1 (2009), 61-88.
- Yârî, Ahmed. *Yârî Dîvânı*. ed. Nurgül Karayazı. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2013.
- Yavuz, Kemal - Yavuz, Orhan. "Naa, Münacat ve Tevhidleri". *Muhibbî Dîvânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2016.

- Yavuz, Salih Sabri. "Mi'rac". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 27 Eylül 2024
- Yazar, İlyas. *Kâni Divânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Yelten, Muhammet. "İşknâme". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts. Erişim 27 Ağustos 2024
- Yeniterzi, Emine. *Divan Şiirinde Na't*. Ankara: TDV Yayınları, 1993.
- Yeniterzi, Emine. *Türk Edebiyatında Na'ıtlar (Antoloji)*. Ankara: TDV Yayınları, 2. Basım, 2015.
- Yıldız, Alim. *Ahmed Sûzî Divânı*. Sivas: Buruciye Yayınları, 2012.
- Yıldız, Alim. "Ahmedî'nin Memleketine Dair". *Ahmedî Sempozyumu Bildirileri Kitabı*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, 2018.
- Yıldız, Alim. *Fenâyî Cennet Efendi Divânı*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2010.
- Yılmaz, Ahmet. "Son Divân Şirlerimizden Şeref Hanım ve Münâcâtları". *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10/10 (2000), 201-215.
- Yılmaz, Fetullah - Çatak, Adem. "Gaye Bakımından Fıkıh ve Tasavvufun Karşılaştırılması". *Sufiyye* 11 (Aralık 2021). <https://doi.org/10.46231/sufiyye.1015842>
- Yılmaz, Hasan Kamil. "Aziz Mahmud Hüdâyî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ts.
- Yılmaz, Sevim. "Nokta-i Süveydâ'nın Önemi ve Özellikleri". *AKADEMİKAR: Akademik İslam Araştırmaları Dergisi* 8 (2020).
- Yusuf Has Hacip. *Kutadgu Bilig*. ed. Halil Aşıcı. çev. Muzaffer Tunçel. Ankara: Gençlik Spor Yayınları, 2019.
- Yusuf Has Hacip. *Kutadgu Bilig*. thk. Mustafa Kaçahn. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, ts.
- Yükneki, Edib Ahmet bin Mahmut. *Atebetü'l-Hakâyık: İnceleme - Tenkitli Metin - Tıpkıbasım*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 1. baskı., 2019.
- Yükneki, Edib Ahmet bin Mahmut. *Günümüz Diliyle Atebetü'l-Hakâyık Gerçeklerin Eşiği*. İstanbul: Ötüken, 2009.
- Yüksel, Sedit. *İşknâme (İnceleme-Metin)*. Ankara, 1965.
- Zâtî, İvaz. *Zâtî Divânı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2017.
- Zerkani, Muhammed b. Abdülbâkî. *Şerhu'z-Zerkani ala'l-Mevahibi'l-Ledünniye*. 12 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1996.
- Somuncu Baba İlim Kültür ve Edebiyat Dergisi. "Yazarlar: Hamit Demir". Erişim 03 Şubat 2026. <https://www.somuncubaba.net/?y=366>

ŞERH-İ NA'T-İ ERBAİN

Elinizdeki bu çalışma; kelamın nura, mısraın aşka dönüştüğü o mukaddes eşiğin, asırları aşarak bugüne tevarüs eden na't-ı şerif ikliminin bir meyvesi... Müslüman şairlerin gönül imbiğinden süzülen kırk seçkin manzume; burada sadece lafzen değil, ruhen de yeniden hayat buluyor. Okuru edebî bir tahlilin ötesine, bizzat Resulullah'ın ahlak ve nur deryasına çağırın bu sayfalar; her beyitte O'nun (s.a.v.) ümmetine olan düşkünlüğüne bir teşekkür, her mısrada ise dolunay yüzlü Sevgili'ye bir vuslat arzusu taşıyor. Nebevî mirasın izini sürerken; ahlakın mucizeden, samimiyetin sözden öte olduğu gerçeğini kalplere fısıldıyor. Sanat, imani ve tasavvufi idrakin bir aracı kılan şairlerin; nûr-ı Muhammedî, rahmet ve şefaate eklenmiş şekillenen duygu dünyasını gün yüzüne çıkıyor. Geçmişle bugünü, kelimeyle kalbi, ilimle muhabbeti buluşturan bu köprü çalışmanın her satırında; yüzyıllar boyu O'nun (s.a.v.) adıyla güzelleşen kelimeler yeniden nefes buluyor... Klasik şerh geleneğinin vakarını modern bir idrakte birleştiren bu eser; dilde lezzet, sadra şifa ve ruha safa arayanlar için bir hakikatler eşiği sunuyor. Şimdi, Fahr-i Kâinat Efendimiz'in adıyla güzelleşen bu hikmet pınarlarından yudumlama ve o bitmek bilmeyen nurun gölgesinde serinleme vakti...

"dün"den öğrendiklerinle
"bugün"ü yaşamak
"yarın"ları aydınlatır.

ISBN 978-625-8686-12-8

9 786258 686128